

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Goană sistematică.

II.

Astăzi în țara ungurească nu mai două proprietăți pot privi cu încredere în viitor: cea mare și cea mică. E de sine înțeles, că proprietatea mare fie că e lucrată în regie, ori dată în arândă, între împrejurări normale totdeauna va aduce venitul său proporționat, prin care eo ipso i-se asigură viitorul. Proprietatea mică, pământurile și moșioarele plugariilor, mai bine îngrijite, mai lucrate, mai scumpe sufletului milioanele la noi în țară agricolă, sunt o necesitate de prima ordine, cari nu numai că trebuie să existe, dar trebuie să se extindă și să înghită tot pământul fără stăpâni, neîngrijit și părăsit din hotarul comunal, în proporție cu creșterea populațiunii dela sate.

Intre aceste două stă fără să știe, că ce e, a cui e, ce vrea și ce o așteaptă: proprietatea de mijloc. Pentru că să poată aduce un venit, ce îl așteaptă proprietarul, pus pela slujbe de stat și departe, e prea mică, pentru a o înșirui în sistemul de lucrare și exploatare cu celelalte moșioare ale sătenilor — e prea mare. Astfel într'o situație curioasă, fără stăpân, fără vre-o bază fixată, ea va fi pururea o pradă a proprietății mari ori a celei mici. E o fatalitate de bună seamă aceasta, dară de fapt proprietatea mijlocie e situată între doi hrăpăreți, în cari trebuie să se — disolve, mai curând ori mai târziu.

Și de moartea aceasta sigură nu va mântui pe urmașii foștilor kurtanemeși nici chiar propunerea cutărui comitat ardelenesc, ca statul să înființeze în toate notariatele cercuale două posturi: unul să fie notarul și altul subnotarul. Notarul să fie totdeauna un proprietar mij-

lociu din vreuna din comunele notariatului, care astfel având și leafă bună și posibilitatea de ași cultiva pământurile, să continue a fi zala în continuitatea istorică a nemeșilor dela sate, care să lege trecutul de viitor. Subnotarul e indiferent, că cine va fi. A fost superfluă și propunerea aceasta pentru guvernul coaliției de pe vremuri, deoarece, chiar comitatul respectiv a experimentat-o ani de-a rândul, că un singur astfel de proprietar nu s'a însinuat la concursurile notariali. Zis-am doară, că acestor domni le deroagă azi viața dela sate.

Încărcate astfel cu enorme datorii ajung moșiile acestea una după alta la vânzare. Și fiindcă cele mai multe sunt la sate românești, e natural, că românul nost aude mai întâiu doba bătându-se în curtea boierului. Apropierea pământului, care se duce, cunoașterea locului, dorul de a se ridica din sărăcie și ce să mai zicem, lăcomia de pământ, de avere, face pe românul nost în momentul acela să uite toate și să cumpere tot, ce numai poate. Prețurile, ce pe alocurea se oferă pentru pământ nu au margini și nu sunt în nici o proporție cu valoarea sau venitul aceluia. Și cu toate, că în sat știu toți, dela notarul și până la cel din urmă, că moșia respectivă e pierdută, cu toate, că știu toți, că proprietarul numai oamenilor din acela sat o poate vinde cu preț, se îmbulzesc sătenii să o cumpere cu mic cu mare, fără a mai rezona, de sunt în stare a o și plăti cu prețul, cu care au cumpărat-o. Iși întăbuiesc moșiile, cari le au, iau împrumut cu condiții grele și camete uriașe, stau pe acira toți laolaltă pentru a plăti, se fac robi pe un secol înainte cu copiii, nepoții cu tot, numai să ajungă la un petec de pământ de multeori sărac și pădureț și acela.

Se înțelege, că lăcomia aceasta

după pământ cu orice preț o exploatează apoi acești scăpătați și îndatorați proprietari cu toate mijloacele. Cel dintâiu lucru e să își câștige pe partea lor inteligența dela sate în frunte cu preotul, fie prin momeli, fie prin oculte favoruri la cumpărare, fie prin agenți, cari se îngrijesc, ca să lanseze anumite vești despre înclinarea statului, de a aduce colonii. Nu arareori chiar acești proprietari alarmează lumea ungurească prin articole plasate de ei în Ujságul din Cluj etc., că iar se duce o moșie ungurească în mâinile valahilor.

Cu articole de acestea spar apoi pe sătenii interesați: Cumpărați-o azi, că mâne nu v'o mai dau, că mi-o cumpără statul.

Și când unui astfel de proprietar i-a succes, ca să-și vândă moșia cu bani înzăciți, și i-a succes, ca astfel să scape de datorii și să rămână și cu un capital respectabil, mai apoi pe urmă tot foile maghiare își încep tulburarea lor patriotică împotriva valahilor, cari cuceresc teren. Și venim noi pe urma lor și ne bucurăm, că românașii noștri din cutare sat, au mai cumpărat o moșie boierească și au parcelat-o. Și nu căutăm la prețul, ce l'au dat pentru pământ, nici la obligamentele, ce acei oameni au luat asupra lor, de a fi iobagi o viață întreagă și a fi pururea amenințați, că nu eventual an rău, nefructifer, o nenorocire nu numai, că-i lipsește, de cea-ce au cumpărat, dar îi scoate și din aceea, ce a avut mai înainte.

Iată pentru-ce am crezut, ca în legătură cu goana, ce a întreprins-o presa maghiară în privința aceasta împotriva noastră, să facem o minuțioasă analiză unei situații, care nu e tocmai normală. Am voit se arătăm mai ales preoțimei noastre, că moșiile aceste mărunte boierești — cele mai multe viitor nu au. Con-

clusia e, că mai iute ori mai târziu tot numai în mâinile sătenilor vor ajunge. Numai puțină răbdare! Și dacă cutare bancă sau privat ar cumpăra-o dinaintea oamenilor, nu-i nimic, că procesul de destrămare pornit odată, nu se oprește la început, ci își face mersul său până în sfârșit. Astăzi lucrarea și îngrijirea unei astfel de moșii nu i-se plătește nici unui nou proprietar, care nu poartă el economia, ci voește să o administreze prin diregători sau supraveghetori. Oamenii noștri să nu sară orbește într'un tîrg, care nu e favorabil pentru ei, când celalalt și așa trebuie să vîndă. Aceasta credem, că este răspunsul nost, ce-l dăm la multele înștiințări și știri de cumpărări de astfel de moșii din partea plugarilor noștri, sfătuindu-i să nu se lase seduși nici de glasuri patriotice, nici de jurnalele din provincie, nici de agenți interesați, ci să fie cu toată grija și băgarea de seamă.

Căci dorința noastră e, că cel puțin dacă sistematic ne atacă foile ungurești, că noi expropriem pe proprietarii cei de mijloc, cel puțin să nu le plătim moșiile cu două și trei prețuri, ca astfel să-i punem noi cu banii și cu munca noastră iar în picioare, ci să ne întărim noi, fără a ne încurca în datorii, pe cari să nu le putem plăti.

Nedumeriri.

Numărul 29 al Unirei publică în rubrica noutăților un lung program al unor foarte scurte misiuni, cari se vor ține în parohia Pișcolt din dieceza Orășii. Programul acestor misiuni îl alcătuiește fiecare după cum îl taie capul, tractând chestiuni, cari n'au în sine nici un simbul de religiositate, ori intervertind ordinea firească a lucrurilor, cari sunt în stare să înfrângă sufletul și să-l întărească. Pe lângă aceea se obișnuiesc la misiuni — și la pelerinaje — lucruri, slujbe dumnezeiești, pe cari nu le găsești în nici o carte rituală aprobată de Mitropolia Blajului. Lucrurile acestea ne dau de gândit. Misiunile, cari în sine n'au nimic nou și străin ritului oriental, căci nu consistă din altceva decât din predicarea cuvântului dumnezeesc și din săvârșirea dumnezeieștilor slujbe, sunt lucruri foarte folositoare, cari la romano-catolici, în special în Austria, Germania și Elveția, produc adevărate misiuni. Slujbele noastre bisericesti au un avantaj, pe care nu-l mai are nici un popor creștinesc, sunt scrise în limba poporului și pe înțelesul tuturor, și de aceea, combinate cu predici, ele pot să producă și la noi efecte uimitoare. Lucrul însă nu e așa, și de vină sunt cei ce le schimonosesc.

Caracteristica oamenilor cu puțină cultură și fără disciplină e să schimbe ceea ce a făcut altul. Puțin impoartă, dacă ceea ce s'a înlocuit n'a fost mai potrivit decât lucrul care i-a luat locul. Sunt unii oameni, ori prea strâmți la minte ori prea înguști la inimă, cari nu pot să înțeleagă, cum de poate fi bun și adevărat un lucru care nu poate să intre în prea strâmtul lor cap. Și de aceea haide, ori un cuvânt nu e bun, ori o frază nu sună bine, ori ortografia nu-i convine, ceva trebuie să facă: ut aliquid schim-

basse videatur. Și aceasta peetă a unei superioare înțelepciuni se vede pe multe programe de misiuni. Cei mai învățați preoți, cari au făcut misiuni în cele mai mari orașe, unde pastorația întâmpină cele mai multe greutăți, s'au convins din îndelungata lor praxă, că singura împărțire potrivită a exercițiilor e cea dată de sf. Ignățiu de Loyola. În cadrul acesteia — mai extins ori mai restrâns — se pot da exerciții și misiuni începând dela colegiul cardinalilor până la cel din urmă sat din B-hor, tuturor oamenilor. O intervertire a ordinii nu poate produce efectul, ce cu drept cuvânt se așteaptă dela niște misiuni.

În cadrul exercițiilor sacre nu se potrivește ordinea celor 6 cuvântări cari se țin (în interval mai scurt de 24 ore!) în parohia Pișcolt. Predica a II-a: „Laudele Mariei sf. în biserica cat. a răsăritului“ nu are nici un loc, cel puțin în felul cum e stilizată teza, în misiuni. Am mai văzut acest lucru și în alte programe, dar e greșit. Fraza, scrisă poate întâiu în altă limbă, căci românește nu se poate spune, ne dovedește, ori vrea să ne spună, că biserica catolică a răsăritului mai are și alte laude în cinstea Preacuratei Fecioare, pe cari nu le are biserica neunită a răsăritului. Cei ce nu cunosc frumusețea, și nu înțeleg puterea cântărilor noastre bisericesti, fac cântări nouă, cari, pe cum vedem se cântă în biserici fără să fie aprobate de Mitropolia Blajului, care singură dă cărțile bisericesti. Așa e „Ah Isuse“ (?). Va fi o traducere a vreunei cântări ungurești, pe care la „bucuri“ vor cânta oamenii noștri în ungurește, iar la biserica noastră vor tragana tot aceea melodie cu vorbe schimonosite românești. Astfel se pregătește calea spre episcopia cu limba liturgică maghiară!

Ce loc are limba strămoșască în mi-

FOIȚA.

Un sâmtământ

esprimat din partea unui român cu ocaziunea instalațiunii Ilustrității Sale Dlui

Dr. Aleesandru Dobra,
Episcop român al Lugojului,
la 9/21 Septemvrie, 1856.

Salute Româtime,
A ta viitorime
Acuma s'a bazat,
O vru Dumnezeirea,
O vru și omenirea,
Cu sufletul curat.

Nu lăsă Zeul mare
În lunga supărare
Pe fiii săi cei buni.
Îi cearcă cu rigoare:
Rigoarea lui e-amoare,
Nu iartă să apuni!

Salute sântă-unire
Și frați de o simțire.
Romănu-i deșteptat
Din somnul cel de moarte,
Ce-l amortise foarte.
El astazi s'a sculat!

Nu lăsă Zeul tare
Pe fii 'n subjugare:
Nu pot fi ei supuși
Căci geniul lor nu piere
Să fie trupu-n fiere,
Legat ca și 'n cătuși.

În lumea de vecie
Deplină-i armonia:
Nimic nu-i desunit.
Unită e zeirea,
Unită-i omenirea
Cu ea, prin un spirit.

Unită-i și natura,
Să fie și făptura
Precum e scopul său;
Căci toate-s o 'ntregime,
Rămân peste vecime,
Așa vrea Dumnezeu!

Bărbatul cu soția,
Părinții cu rudia,
Ce sunt, ca desuniți?
Amicii n'au frăție,
Ci falsă simpatie,
În cuget despărțiți.

Ori ce e 'n desunire,
E-aproape de pierire
Cu firea e 'n conflict (?)
Și omul de-astă lume,
Romănul de națiune
Să fie desunit?

Nu! frați în astă lume,
Căți poartă acest nume,
Toți una's pe pământ.
Uniți suntem din cuget,
Uniți suntem din suflet
Cu moșii din mormânt!

Unirea e tărie,
Ce ține pe vecie!
Românii o-au dorit!
Se 'nfrânge periciunea,
Se mântuie națiunea,
Căci Domnul a voit!

Acest vers ni-s'a trimis din partea fratelui Dr. Victor Birlea dela Lugoj, însoțit de următoarele șire:

„Manuscrisul acesta e dela înființarea sf. Uniri în părțile acestea. Originalul e o hârtie scrisă cu creon, găsit de inv. Joandrea din Lugoj în podul școlii gr.-or. din Lugoj. Cine e autorul, cum a ajuns în podul acela, unde nu îi prea era locul, nu știm. Ca o curiositate despre însuflețirea anonimului autor și ca un document al vremii de atunci, cred, că va putea avea loc în coloanele acestui ziar. Rugându-vă deci să-l publicați am rămas

Lugoj, 19 Martie 1912.

cu deosebită stimă

Dr. Victor Birlea.

siuni. nu va ști nici cel mai învățat preot misionar. Ca purgatorul vine tocmai la urmă, iar pentru înfrângerea inimii e numai o predică, după care imediat și începe mărturisirea credincioșilor, e un lucru absolut neînțeles. Timpul e prea scurt, iar programul e prea încărcat, socotind predicile numai de o jumătate de ceas, deși de obicei sunt cu mult mai lungi. Să luăm ziua de Sâmbătă 23 Martie. La 7 începe utrenia, care pe sate e mai lungă decât liturgia. După utrenie predică, și se mărturisesc „preoții, învățătorii și intelectuali” (?). La 9 utrenie, după evanghelie predică, după credeu predică, după liturgie parastas, apoi predică. După parastas „Fie numele Domnului”, doxologia, și incunjură de 3 ori biserica, apoi eceniile dela litie, vorbire de încheiere și binecuvântare apostolică. Mi-ar plăcea să văd pe acel călugăr ascet, care e în stare să urmărească cu o mijlocie încordare toate acestea. Ar fi bine să fie frig binisor în Sâmbăta aceea, căci altfel, ori cât ar fi de la culme cantorii și preoții, cu toții au să adoarmă în biserică.

Niște rubrici necunoscute întâlnim în acest program. Când se cântă „Cu noi este Dumnezeu” se incunjură de 3 ori biserica, și „înaintea crucei” (?) se cântă „Ah Isuse”. Nu găsește nicăieri aceste rubrici, nu le-am văzut practicându-se nici în mănăstiri. Se vede că e foarte însemnată incunjurarea bisericii, căci se mai face și în timpul doxologiei. Parastasul își are sfârșitul său, și nu găsim în el „Fie numele Domnului”. Doxologia trebuia după predica de încheiere.

Ar mai fi și altele de spus, și nu numai despre acest program, ci și despre altele, cum și despre obiceiul rău de a scrie rapoarte lungi despre misiuni. Dacă preoții noștri nu cunosc mulți gazete germane, vadă în cele angurești, că nicăieri nu se aduc laude misi-

onarilor, decât poate în gazetele locale. Ori-ce laudă adusă preoților, cari au săvârșit sfințele misiuni, nu poate decât să învenineze sufletul acelor preoți. De au făcut ceva, nu e al lor meritul, ci al lui Dumnezeu, fără de care ei n'ar fi fost în stare să facă nimic. Spună-se în raport, cine a lucrat în misiuni, cât au ținut și câți s'au spovedit.

Scriitorul acestor șire are fericita ocaziune se păstorească turma lui Hristos într'un oraș, unde aleargă lumea din toate părțile. De mai mulți ani de zile își bate capul, să adune într'un mănunchiu toate obiceiurile rele din biserică și are deja prietini, cari îl ajută. Publicat studiul acesta, cu indicarea parohiilor, în cari se calcă în picioare poruncile bisericii, și mai ales cu numirea acelor parohii, în cari se află „Pravila cea mare”, care-ți spune viitorul și cauzele mai mari, va fi o carte, care se va cumpăra ca pâinea cea caldă.

Protopopii, cari sunt ochii episcopilor și mâna lor dreaptă, ar trebui să bage bine de seamă, să nu se încuibe în biserică lupi răpitori, cari fac de capul lor, ca să câștige parale mai multe, ori ca să facă pe placul popoului, căci clătându-se autoritatea instituită de Isus Hristos, nu mai există biserică. Să facem numai bine tot ce ne poruncește legile noastre bisericesti și putem fi siguri, că biserică noastră va prospera, și nici porțile iadului nu o vor putea învinge! *Un preot.*

Corespondințe.

Scandalul din Alba-Iulia.

15 Martie 1912.

O vreme îndelungată poporul credincios mănăstirii române gr. cat. din Alba-Iulia (maieri) atât de bătuti de soarte —

cât și mulți alții trăiau cu nădejdea într-un sosirea unui viitor mai bun și fericit, balan-sau între combinări; că doară nu peste mult vor fi lipsiti de-o mare îngrijare. Dar să vede că pe lângă toată sfortarea trebuia să sosească ziua când prin o contra dispoziție ministerială să ne aflăm într'o criză grozavă — de a ne perde mica armă, de a ne perde mica noastră citadelă culturală — școala ce o avem — pentru care cu atât drag să jertnau toți începând dela bunul popor până la Preaveneratul Consistor Metropolitan de Blaj.

Să urmeze deci cazul revoltător și adânc jignitor:

Dovedindu-se pe deplin vinovăția învățătorului care se zice Pap János, Preaveneratul Consistor Metropolitan de Blaj pe numitul Pap János l-a destituit, l-a suspendat definitiv din postul de cantor-învățător dela școala gr. cat. din Alba-Iulia.

Stându-i în drept Preaveneratul Consistor n'a întârziat a se îngriji pentru completarea postului de învățător — și la școala sa susținută din crucerii popoului și fondul marinimosilor — fondul cultural — a prevăzut cu decret în toată formalitatea sa un învățător, ca să poată începe instrucție regulată, încă din toamna anului școlar 1911/12.

Dar s'a întâmplat ne mai pomenitul caz — la ce nu ne așteptam, că numitul învățător — făcându-se unealtă mârșavă și clandestină a servit celor dela putere cu informațiuni nedrepte și așa alătura de alesul popoului și al Preaveneratului Consistor metropolitan, ministrul de instrucție ungar a reabilitat în post pe Pap János, și că pe baza dreptului dat prin decret consistoriul învățătorial român gr. cat. Mihail Hurducaciu s'a opus — cel din țara lui Pap János a fost reabilitat cu forță branchială. Și poporul? În fața acestei situații

BOLNAV...

— Ți-e mai bine, dragă? — îl întrebă Măriuca, cu glasul sfâșiat de durere...

Bolnavul nu-i răspuns decât prin un geamăt înăbușit. Fața îi era suptă, ochii pierduți adânc în orbite, iar urechile-i erau albe ca varul... Câteva șuvițe atârnav în disordine pe fruntea încrețită...

La auzul aceluia geamăt, noii reci pătrunseră pe Măriuca în tot corpul și trimise în grabă după medic...

Pe atunci era toamnă. Frunzele galbene se desprindeau pe rând, cădeau tremurătoare pe aripile vântului și acopereau pământul...

Era la miezul verii, când Anchidim căzuse la pat... O tasă seacă, ce de mult se încuibase în pieptul lui, îi șoptea în taină, că-i sunt numărate zilele...

O știa el aceasta, dar n'a spus-o nici odată, căci nu vrea să spulbere așa de odată iluziile bieților părinți, ce le-au urzit, legându-le de unicul lor fiu în decursul celor opt

ani, în cari băiatul învățase la școală, departe de casă...

Se poate că a făcut rău... Nu s'a grijit, și sfârșitul prea timpuriu era fatal... A fost un băiat harnic; învăța ziua-noaptea numai să poată face bucurie părinților săi, cărora acumă cu atât trebuia să le fie mai amară această lovitură...

Trecuse mai bine de o jumătate de oră și medicul sosi... A ramas pătruns și el... La o vârstă de douăzeci și unu de ani, când viața îți este mai dragă, s'o părăsești, să treci prin pragul morții la veșnicie?... E ceva crud... e ceva neînțeles...

După ce-l vizită, nu putu să nu murmure printre dinți:

— Mare minune de-o trece 'n iarnă...

La auzul acestor cuvinte pe Măriuca o podidiră lacrimile... Durerea cu dintele ei amar îi rodea în suflet, și un nor de suspine îi năpădi în piept...

Maxim, tatăl lui Anchidim, sta la picioarele patului, cu lacrimile încrămite în

pleoape, și nu putea scoate un singur cuvânt...

Medicul scoase grabnic o hârtie și scrisse o rețetă, apoi se depărtă mângâind și încurajând pe bieții părinți...

*

Leacurile au fost bune. Nădușala nu-l mai chinua 'n măsura aceea, și în obraji îi înfloriră ca prin minune doi trandafiri spălăciți...

Nădejdea începuse a crește în inimile părinților... Il îngrijea Măriuca cum știa mai bine...

*

Toamna își făcuse slujba cum se cade... Nu mai era o frunză pe arbori, nu mai era un fir de iarbă viu... Pe toate le-a coperit cu pudra galbină-ruginie... și porni mai departe...

În urma ei venia sălbatică, iarna... Vânturi reci, cântau arii nebune prin codrii fără frunză... cutrierău firea întregă doar mai găsească ceva viu... Încredințată iarna, că

Deposit

de fabricate de linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea păreților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; stoffe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credent; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pălării de piele, șapei (chipie), călcăie de gumă, pantofă, ghete de gimnastică, galoși scl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 4—26

penibile — pătruns de-o adâncă întristare, cu lacrimi în ochi privește la scandalul pricinuit de Ministru și unanim a luat hotărîrea de a renunța la susținerea școlii pe mai departe, căci pe un Pap János care a adus ruina și pierderea școlii nu-l poate adăposti în lăcașul sfânt al culturii românești, nu poate susține pe inamicul progresului și a culturii poporului gr. cat. din Alba-Iulia.

Și se întâmplă toate acestea în timpul când poporul gr. cat. dela mănăstirea tradițională a făcut doi pași înainte, când cu toată seriozitatea începe a se pronunța și a se accentua în acest oraș, atât de cotropit și supus fluctuațiilor elementelor străine.

Aceasta este situația tristă a noastră, a poporului conștii de ființa sa națională.

Abstrăgând dela consecvințele triste, ce ar aduce acest caz, cred și sunt în firma credință, că Preavenatul Consistor Metropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș, simțând adâncă jignire va face pașii de lipsă pentru a scăpa școala din ghiorale perirei sigure și din amestecul celor nechemati.

Mihu.

Misiuni sacre

în Cucerdea-română.

În zilele de 21 până în 24 Martie s'au ținut misiuni populare în comuna curat românească Cucerdea-română din tractul protopopesc al Ernotului. Oratori sacri au fost Rev. dr. Izidor Marcu și Cl. dr. Ioan Coltor. Din preoții din jur pe lângă M. Onor. Alesandru Papiu, protopopul tractului și Onor. George Nicoră, preotul local au mai participat și s'au ostenit parte în ascultarea mărturisirilor parte în împlinirea sfințelor servicii Onor. Basiliu Folea, notar tract. (Giulș), Iuliu Deac (Vidrăseu), Demetriu Boar (Petrilaca), Augustin Cioba (Bord).

nu-i nimic în viață, întinde giulgiul alb al morții peste fire...

Achidim se simțea bine... Credea, că cu primăvara se va putea scula... Se părea că durerea părăsește pe zi ce merge lăcașul acela, și nădejile înfloresc în inimă...

Adeseori se gândia cu mulțumire Măriuca: Vezi, că nu le mai știu nici doftorii pe toate... Spunea, că bun e Dumnezeu, de-o ajunge iarna, dar Dumnezeu e bun și milostiv... vezi... i-a rumenit obraji, nu mai geme așa de greu... Cât vorbește de blând cu noi!

Ea nu știa bine, sărmana, în ce stare e Achidim căci el nu-i arăta bucațile mari de sânge, ce le scuipa în ascuns peste marginea patului, la părete...

Ce-i drept, se simțea și el mai bine, dar multe dureri le tănuia, ca să nu mai amărască inima bieților săi părinți...

Și vremea se scurgea repede...

Culmile dealurilor mai toate erau pleșuve... Pe zi ce merge raze tot mai blânde se coborau din înaltul cerului, și zăpada începea să se topească...

Era o zi cu soare de Martie... În curte erau bălți mari de apă... Măriuca eșise pe câteva clipe din casă, și 'n poartă se opri la sfat cu o vecină.

— Îi e mai bine lui Achidim? — o întreabă lelea Floare.

George Faina (Micoșlaca) și conducătorul corului teologic clerical Ioan G. Băcâu

Timpu până în ziua ultimă a fost favorabil așa că misiunile au putut deurge cu toată însuflețirea unui număr de credincioși. După misiunile din Cucerdea am rămas tot mai adânc convingi de folosul nespus de mare ce-l aduce aceasta apostolie sfântă prin sătulețele noastre. Poporul nostru e din firea lui, așa zicând, cu frica lui Dumnezeu, la inima lui încă n'a pătruns veninul răutății dela orașe; e simplu, bun și ține mult la biserică; misiunile sacre sunt ca o ploaie binecuvântată ce cade pe un pământ setos. După niște misiuni, credincioșii cari au luat parte la ele rămân cu mult mai strinși de biserică, cu mult mai educați sufletește și cu mult mai conștii de adevărata credință ce au moștenit-o dela părinții lor; mai cruțători, mai depărtați de aplicări rele și mai dispuși la jertfă în caz de lipsă. Aceasta s'a observat de pildă și la Cucerdea-română. Abia începeau să sune clopotele și deja vedeai roind bărbați și femei, făcăi și fete, bătrâni înalbiți și copilași abia ajunși la pricepere spre frumoasa biserică, ridicată și aceasta din hărnicia și obolul credincioșilor de azi, cari cu multe greutate au zidit-o și au zidit școala nouă lângă ea.

Ascultau predicile cu multă luare aminte și le puteai ceti în ochi focul credinței în care se cufundau și se mistuiau toate vorbele ce lunecau de pe buzele oratorilor sacri. Nu era greu să pătrunzi în inima lor și să vezi câtă sinceritate, câtă curățenie și ascunsă acolo și câtă alipire față de toată învățătura Domnului Hristos. Toți credincioșii din Cucerdea și un număr frumos din satele din jur au ascultat toate vorbirile sacre și toate slujbele dumnezeiești, și sute de inși și-au limpezit sufletul în apele sf. Mărturisiri.

N'a putut să nu fie respălătită de Du-

— Mulțămesc Domnului — răspunde Măriuca — nădăjduim, că o să-l vedem iar sănătos...

Și începură a povesti mai departe...

Achidim era singur în casă... Prin geamuri se strecurară câteva raze calde, ca cele din mijlocul verii, și se răsfrânsură pe patul unde zăcea el...

Îl cuprinsese pofta să se scoale, să iasă până afară, să soarbă din aerul acela primăvărat... Credea, că-i va face bine... și încercă...

Se sculă... Sta proptit cu mâna de marginea patului... și făcându-și curaj porni...

Vederile i-se painjeniră, și dintr'odată căzu ca un sноп cu pieptul pe spatele scaunului, ce-i sta în cale. Scaunul se prăbuși cu un zgomot surd, iar el de abia mai putu scoate un strigăt slab... înăbușit... și gura i-se umplu de sânge închiegat... Își aținti odată ochii mari spre pod... și într-o clipă își dete ultimul răsuflet...

Speriată de acest zgomot Măriuca, se năpusti în casă...

Nu peste mult sosi acasă și Maxim. Privirea i-se opri asupra duor cadavre... unul rece... iar unul leșinat, în care mai ardea încă dorul de a fi rece...

Hamlet.

mnezu credința și ostoneala lor: mângăierile ce le-au simțit mărturiseau cu toții în glas mare că le-au inundat tot sufletul. Când ieșau din biserică preoții în continuu își auziau „Dumnezeu se vă țină, Dumnezeu se vă dea sănătate și tot binele, că lucruri de aceste n'am mai pomenit“. Iar în ziua ultimă se rugau se mai rămână la ei „barăm o săptămână, domnule Părinte, barăm o săptămână“. Și trăsura ce-i conducea afară din sat a fost urmată de privirile lor umede până-ce cotitura drumului le-a smuls-o dinaintea ochilor.

Așa au decurs misiunile din Cucerdea-română în pacea și mângăierea sufletelor apropiate de lumina caldă a inimei aprinse din pieptul Domnului Isus.

Producțiuni școlară în Bucium-Șasa.

15 Martie 1912.

Trebuie să mărturisim și recunoaștem, că poporul nostru românesc nici astăzi nu înțelege sau nu vrea se înțeleagă și se priceapă importanța și scopul marelui școlii. Poporul nostru, și astăzi în cele mai multe locuri privește școala ca un *malum necessarium*, ca o greutate pe umerii lui, dela care nu poți aștepta cine știe ce mult bine.

Poporul nostru și azi în multe părți ține morțiș la părerea greșită moștenită dela moși-stramoși, că el poate trăi și fără școală. Câte rele nu se nasc apoi din nepriceperea și indiferentismul acesta al poporului nostru față de școala sa națională!

Și poporul nostru nu înbește, nici nu prețuiește școala pentru că nu stă încă pe acel nivel înalt de cultură, ca să-i poată pricepe adevărata ei însemnătate. — Având școli mai bunăoară nu mai de vre-o câteva decenii, bătrâna generație de azi, care e silită a susține școala și a jertfi pentru ea, nu a avut parte de ceva școală, din care cauză apoi nici n'o poate aprecia. Nu, pentru că oamenii noștri vreau roade pipăibile, vreau fapte vădite, și cred că dacă cineva nu vrea să fie domn, n'are lipsă de învățatură. Chiar pentru aceea, e datorința preoților și învățătorilor — conducătorii firești ai poporului — ca să facă pe bătrâna generație de analfabeți, să îndrăgească și prețuiască școala, și unul dintre cele mai bune, mai potrivite mijloace spre scopul acesta sunt așa zisele producțiuni școlare.

Prin producțiunile aceste nu numai, că putem atrage și câștiga poporul pentru școală, ci tot odată prin ele îl și luminăm și distragem plăcut, distragem și educăm elevii, ne recomandăm pe noi înaintea poporului și cu o cale de câte ori aranjăm astfel de producțiuni încassăm și oare-cari bănișori pentru școală și lipsele ei.

Eu am știut de mult lucrul acesta, de aceea în viața mea învățătorească, de câte ori numai mi s'a dat ocaziune am aranjat cu elevii școlii unde funcționam astfel de producțiuni.

O producțiune de aceasta școlară am aranjat și acum în 10 Martie nou a. c. și anumit cu următorul program: 1. I. Varobchieviciu: „Înainte“: cor școlar. 2. „Școlarul îndreptat“ poezie declamată de un elev. 3. Maria Drăgan: „Despre lăcomie“ patru log predat de câtra elevi. 4. T. Popoviciu: „Cântec de primăvară“: cor școlar. 5. „Căile și mijloacele prin cari putem ajunge la bună-

stare și fericire" dizertație. 6. G. Coghuc: „Nuntă 'n codru" poezie declamată de o elevă. 7. Maria Drăgan: „Despre Iene" trilog predat de eleva. 8. „Ceva despre I. L. Caragiale și opera lui" dizertație. 9. T. Popoviciu: „Moartea vitează" cor. școlar.

După cum se poate vedea afară de punctele 5 și 8 toate celelalte puncte din program au fost executate de către elevi și eleve. Și au fost executate spre cea mai mare mulțumire și îndestulare a numărilor participanți din inteligența și poporul din Bucium Șasa. Era o mare plăcere și desfătare se privești pe micii „diletanți" cu cât curaj pășesc pe bină, cu ce claritate și precizie rostesc cuvintele și cum se achită de bine și de frumos de rolurile lor.

Dizertația: „Căile și mijloacele prin cari putem ajunge la bunăstare și fericire" a fost ținută de tinerul și noul preot al Bucium Șasei, dl Ioan Bărbat. Dănsul, în dizertația aceasta a vorbit foarte frumos despre bogăția și frumuseța acestei țări, în care neamul nostru a fost pus ca domn și stăpân acum-aș optsprezece veacuri de marele împărat Traian; durere însă că în urma împrejurărilor vitrege neamul nostru din domn și stăpânitor a acestor locuri frumoase a ajuns azi să fie în multe privințe sclavul altor popoare, cari au fost mai norocoase, mai înțelepte, mai harnice și mai istete de cât el. Arată apoi căile și mijloacele prin cari neamul nostru ar putea eși din starea lui precară din ziua de astăzi. Ca cele mai sigure căi, cari duc popoarele la bunăstare și fericire aminteste: calea spre biserică și școală. Dă sfaturi foarte frumoase cum neamul nostru să țină la biserică și școala sa națională, căci aceste două instituțiuni ne vor păstra legea și limba noastră străbună. Sfârșind cu aceste, stătuște ca poporul nostru să fie muncitor și cruțător, să iubească și îmbrățișeze măestrile, să se organizeze pe toate terenele, întemeiând fel de fel de tovarășii, cari toate vor contribui la înaintarea și bunăstarea noastră materială. Dizertația părintelui Ioan Bărbat a plăcut foarte mult poporului, a fost ascultată cu mare atențiune și la fine a fost răsplătită cu aplauze șgomoase.

Dizertația a doua de sub punct 8 a fost ținută de subșerisul. Impunându-se chiar în zilele aceste 60 de ani de la nașterea marelui nostru Caragiale, eveniment sârbătorit mai ales în România, am aflat de bine ca cu ocazia acestei producțiuni să verbesc și eu ceva despre măestru și opera sa. Am și vorbit, dar mai mult pentru inteligență, despre viața și opera lui Caragiale, iar la fine am citit din interesantele lui scrieri schița: *In vizită...* care a fost pricepută și gustată și din partea poporului.

Cu ocazia acestei producțiuni am încasat din contribuțiile benevole a le participanților și 19 coroane, cu cari sau înființat numai decât o bibliotecă școlară, care se conține anume cărți pe înțelesul și priceperea copiilor, căci în biblioteca Reuniunii femeilor de aici; bibliotecă, care a fost până acum folosită și din partea elevilor, astfel de cărți lipsiau aproape cu totul.

Le-am scris aceste toate în speranță, că cetindu-le domni preoți și frații învățători se vor îndemna cu toții ca să aranjeze pretutindenea producțiuni școlare, căci multe lucruri bune și frumoase să pot face prin ele.

Muriu Sas
10v.

Reviste.

Cine dorește episcopie maghiară? La Roma s'au trimis în zilele aceste următoarele telegrame în chestia episcopiei gr.-cat. maghiare:

Tahy Iószef vicecomitele comitatului *Sáros* și inspectorul colegiului *calvin* Iószef; magistratul orașului Eperjes, clubul Szechenyi din Eperjes, Korbély Geza *preot calvin*, comunitatea *calvină* din Eperjes, Bánó Aladár protonotar comitatens, curatorul comunității *calvine*; iar în numele diecezei *calvine* de acolo a telegrafat Bánó Miklós camerar ces. reg. și inspectorul diecesan *calvin*.

Telegramele s'au expedit în limba latină, protestează toate în contra acțiunii românilor și cer episcopie gr.-cat. maghiară.

Numai înainte dlor! Adunați-Vă cu toții și țineți și meetinguri în chestie, că știm, că le faceți o bucurie la Roma. Poate că astfel li se vor deschide ochii și acolo la mulți, ca să vadă, că cine-s cari pretind episcopie maghiară.

Noutăți.

Impăratul Wilhelm a sosit, conform programului stabilit, Sâmbătă la amiază la Viena, fiind însoțit de fiul său, principele August Wilhelm și de fiica sa, Victoria Luiza. Înălții oaspeți au fost primiți la gară cu onorurile militare obișnuite de arhiducii Leopold Salvator, Peter Ferdinand și Franz Salvator, încunjuțați de o splendidă suită militară și civilă. Impăratul Wilhelm, îmbrăcat în uniformă de general austro-ungar după ce s'a salutat în mod foarte cordial cu arhiducii, a trecut în revistă compania de onoare.

La intrarea în castelul Schönbrunn oaspeții înalți au fost primiți de Maj. Sa Impăratul, încunjuțat de membrii casei imperiale. Monarhii s-au sărutat de mai multe ori. Impăratul Wilhelm s'a retras apoi în apartamentele sale. După un sfert de oră a vizitat pe Maj. Sa, având o convorbire mai lungă confidențială. Au urmat apoi recepțiile. Maj. Sa a prezentat împăratului Wilhelm pe numeroși dignitari ai țării și curții, între cari pe miniștrii Berchtold, Hederváry și Stürgkh. În decursul zilei împăratul Wilhelm, principele August Wilhelm și principesa Victoria au vizitat orașul. Seara a avut loc un prânz de gală, la care însă nu s'au rostit discursuri. Cu trenul de 9 seara înălții oaspeți au plecat spre Valenția, unde se vor întâlni cu regele Italiei.

Muierile împotriva beuturii. Într'un sat din apropierea Budapestei optzeci și două de muieri au iscălit o plăsoare împotriva beției, pe care au înaintat-o la mai marii comitatului, cerând să se porun-

cească închiderea crâșmelor de Sâmbătă seara până luni dimineața. Toate acestea femei sunt muieri măritate, soții și mame, cari cu lacrimile în ochi au trebuit să se gândească la o astfel de faptă, soră cu des-nădejdea. Cât au avut ele să sufere, săracile, câte bătăi și sudămi, și neajunsuri, încât cer să se închidă porțile blăstamate ale crâșmelor, să nu mai aibă bărbații și feciorii lor unde își prăpădi truda unei săptămâni, și mintea, și omenia... Într'adevăr mari stricăciuni, cumplite rele naște beutura blăstămată, încât iată, trebuie să-și ridice glasul de durere însăși bieteile muieri, împotriva bărbaților și copiilor! Nici ele nu mai pot răbda. Câte vor fi însă, cari din plâns și din sughiț încolo nu pot face nimica împotriva beuturii?

Mulțumită. Direcțiunea gimnaziului superior gr.-cat. din loc, exprimă mulțumită onoratelor Direcțiuni a băncilor „*Detunata*" din Buciumșasa și „*Oriental*" din Dobra, cari au dăruit Mesei studenților din Blaj, câte 20 coroane.

Umblând după voturi — în sbor. Un francez, aviator vestit, cu numele Vedrinez, vrând să fie ales deputat în casa țării franceze, umblă pe sate după voturi în mașina lui de zburat, în aroplan! Cutrieră văzduhul, trecând peste sate și orașe, lăsând se cadă de acolo sute și mii de tipărituri, în care cere votul alegătorilor pe sama sa. Zice, că dacă-l vor alege, se va duce și la dietă în zbor, coborându-se deadreptul în mijlocul curții. Poporul îl primește cu multă însuflețire pe acest vultur al vremii nouă.

Oficiul reg. ung. de stat pentru examinarea semănăturilor a dat ieri ordin urgent subalternilor săi, cari de prezent vizitează prin țară spre a se informa, cine vând semântă de trifoiu amestecată cu rugină (aranka), ca deodată să veghieze cât se poate mai strict și în privința aceea, ca negustorii să nu pună eventual în vânzare semănțe de napi de calitate rea, amestecate și incapabile de incolțit, ce au ajuns prin țară. Negustorii noștri încă lucră nu numai în interesul public, ci și al lor propriu, dacă semănțele de napi le cumpără singur numai de la firme de rangul prim, pentru că adevărata valoare a semănței constă în capacitatea de incolțire și în identitatea soiului comandat, pe când semănțele ieftine n'au nici o garanță și nu se poate crede omul în ele. Din motivul acesta facem atent publicul economic, ca semănța trebuincioasă pentru napi, să o cumpere numai de acolo, unde se vând semănături, în cari se poate omul crede în toată privința. (56) 1—1

Știri mărunte. Turistul francez De Chavalier Henri duce d'Avignon, care face încunjurul lumii pe jos, desculț, a plecat altăseară din Constanța la Constantinopole.

Necrolog. † *Eugenia Costin n. P. Pop*, preoteasă în Vaida-Cămarăș, după scure dar grele suferințe și-a dat blândul și nobilul suflet în mâinile Creatorului în 17 Martie 1912, în al 21-lea an al vieții și al 4-lea al fericitei căsătorii.

† *Maria Sfetea* în etate de 70 ani a încetat viață Marți în 8/21 crt.

Condolențele noastre!

Posta Redacțiunii.

Rugare. Prietini și colaboratorii noștri sunt poștiți să-și trimită contribuțiile literare pentru numărul de Paști, cel mai târziu până la 3 April st. n. c.

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

— Știu eu? — gândea în sine, dacă voiu găsi-o în ceas bun și dacă voiu avea noroc? — dar de încercat trebuie să încerc...

Înainte de prânz, Ștefăniță se abătu pe vrăte-nevrute în calemul Ruxandei. Pentru întâia dată avuse o asemenea îndrăzneală să vorbească în patru ochi cu mezina.

Jupănița se află singură în calemul ei, udând florile. Nu mică-i fu mirarea, când zări pe Vodă în fața ei. Inlemniră amândoi în clipa dintâiu. Ștefăniță nu știa, cum să înceapă graiul... dar după o lungă tăcere, zise:

— Am să-ți spun ceva....

— Poftim, Măria Ta.

— Pe când ieri seară mă primblam cu Stana în grădină, îmi spuse, că tu nu ții la mine... Vreau să te întreb, ce spui tu la aceasta?

— Ce spun eu?... Eu nu spun nimica la aceasta... Eu știu despre ce ați vorbit... V'am auzit toate tainele....

— Cum așa?

— Uite așa — pe când Măria Ta te preumblai pe cărărușele grădinei, eu ședeam cu doamna Ruxanda pe laita de sub nucul cel bătrân, în apropiere de voi — și fără să gândim, v'am auzit tot ce-ați vorbit....

— Apoi dacă-i așa — eu atât mai bine... Atunci cum rămâne?

— Cum rămâne? Ei cum se rămână?

— Iți cer mâna... mi-o dai? Ruxanda izbucni de rîs și la riset vesel grăi Măriei Sale:

— Apoi mâna unei domnițe nu se cere în chipul acesta și așa cu una cu două... Mai întâiu trebui să-i dai de înțeles, dacă ți-e dragă, apoi trebui să-i ascuți răspunsul, dacă-i ești drag....

— Auzi d-ta? Și ori n'ai crede, că-mi ești dragă?

— Ca sarea în ochi!

Ștefănița făcu un gest de mirare din cap, și cu un fel de întristare reluă:

— De ce-mi vorbești așa?

— Dar cum vrei să-ți vorbească?

— Vorbă multă, sărăcia omului. Zi-mi scurt și lămurit: „mă iubești ori nu?“

— Apoi doară știu că's creștină, și prin urmare sunt datoră să iubesc pe de-aproapele meu — de aceea și pe Măria Ta trebuie să te iubesc, ori nu-i așa?

Ștefăniță înlemni! După o vreme de resgândire zise:

— Da, dar... Stana nu-mi place, nu mi-e dragă, numai tu singură îmi ești dragă....

Ștefănița își perdă cumpătul gândirilor în fața deșteptei și agereii Jupănițe și începea a-i vorbi copleșărește. Mezina-i răspunse:

— Se poate, că Stana nu ți-e dragă, de aici nu urmează că numai eu singură de pe lume ți-ași fi dragă... Ori fetele Vornicului nu ți-s dragi? Ha?

Ștefăniță se zăpăci cu totul, de vreme-ce răspunse:

— Da, mi-s dragi, dar și tu îmi ești dragă....

— De aceea să știi, că Măria Ta nu-mi ești drag, de vreme-ce ți-s dragi și alte Jupănițe. Așa nu ne împăcam. Păcat, că te-ai dat de gol!

— Ba nu, numai tu Ruxando, îmi ești dragă....

— Ba mai adineaori ziseși, că și fetele Vornicului, ți-s dragi, ce mai vrei?

— Ei las-o incurcată....

— Bine, incurcată am s'o las, după dorința Măriei Tale.

După o săptămână Doamna Despina cu fiicele sale părăsi Suceava, luând drumul spre Țara-Ungurească, cu gând de a se abate spre Sibiu.

CAPITOLUL VIII.

Ce liniște adâncă, ce sfântă și feerică tăcere! Din întinderea zărilor nesfârșite, ca o blândă stăpânitoare, privește luna peste cuprinsul firii adormite.

Lucefieri bălai, lumineși ca niște mărgăritare de argint, mărunți ca niște stropi de lacrimi, își tremură poleiul de raze în nemărginirea seninului albastru.

Nici cea mai subțire pânză de nouri nu pătează cu umbra ei zăriștea sineliei: așa de senină și limpede e țaria văzduhului în noaptea sfinteii Invieri. Nici cea mai blândă și gingașă suflare de zefir nu clatină coamele stufoșilor brazi: așa de cuminte și liniștită stă firea în noaptea Sămbetei mari.

În sinul adormitei naturi, totul tace — total visează... doar numai apele guralivului Argeș, în clipocit de valuri, șoptesc o poveste din zilele mari.

Famfara undelor sunătoare umple coclaurii muți de cea mai sfântă și cucernică duioșie, doar parcă ar fi ruga de noapte a evlavioasei naturi. În bătăile undelor ce se izbesc de stânci și alunecă pe prundiș, e atâta dulce melodie și atâta far-nec ne-spun....

Dar pe când cuprinsul firesc pare așa de dus pe gânduri și legănat în vise de aur, întreaga natură, ca la îmboldirea unui fior ascuțit, se desmetecește din aceea lungă aiurire de somn.

În turlele sfinteii mănăstiri dela Argeș, în miez de noapte, sună de Inviere.

Limbele mari de clopote și limbele mici de clopoței pornesc în zvon de răsunete sărbătorești. Cucernica și măiestroasa lor armonie rupe tăcerea nopții mute, trezind întreaga natură adormită.

Nici zefirul primăvăratie nu voi să mai doarmă, ci porni la primblare, mlădiind de abia — de abia virfurile somnurosului brădet, pe când apele șiretului Argeș furau răsunetele dragi pe valuri sunătoare, să le asculte mai de-aproape, să le ducă mai departe... mai departe....

(Va urma.)

ECONOMIE.

Comerțul cu vițe americane Delawarre.

De o bucată de vreme a început să se vândă cultivătorilor de viț soiul de viță americană numit Delawarre. Unele casse străine au răspândit pretutindeni sumedenie de anunțuri, cu laude grozave ale însușirilor adostui soiului de viță, pe care o desfac cu prețul foarte urcat de 260 lei mia.

În acele anunțuri se spune de pildă că: vița Delawarre rabdă la filoxeră și la mană și că nu trebuie stropită cu piatră vânăță vara; apoi că nu trebuie îngropată, fiindcă rabdă gerurilor celor mai mari; pe urmă că vinul scos din ea este nelutecat și că ea dă rod foarte îmbelșugat; iar mai departe că mulțumită ei s'a părăsit sădirea butașilor fără rădăcini, cari înrădăcinează greu. Și pe deasupra, anunțul casei mai cere și sumă de 1 leu pentru arătarea în scris a soiului de viță Delawarre.

La noi s'au găsit mulți cultivători de vie, cari amăgiți cum suat mulți oameni de laudele peste măsură de mărite ale viței acesteia au adus-o de peste graniță în țară, și când colo au văzut că n'au ales nimica de pe urma ei. S'au făcut nu numai la noi, dar și în Ungaria încercări cu aceste vițe, dar s'a văzut că rezultatele au fost foarte slabe.

Spre a feri pe cultivătorii de vie de greșeala de a cumpăra și sădi niște vițe ca acelea, cari s'au dovedit proaste, netrebnice, și pe deasupra foarte scumpe, ministerul agriculturii a publicat în Mopitorul Oficial din 28 Ianuarie a. c. un studiu din care se înțelege ușor ce preț se poate pune pe reclamele privitoare la vițele Delawarre. Mai mult încă, ministerul a aprobat oprirea aducerii în țară a acelor vițe dovedite rele, și a pus în vederea vânzătorilor cari au voie să aducă vițe în țară, că dacă vor mai importa soiul Delawarre nu vor mai fi îngăduiți să aibă dreptul de pepineriști și vor fi urmăriți ca înșelători potrivit legilor.

Noi ne facem datoria să punem sub ochii cetitorilor noștri, cari voesc să-și cumpere vița de vie, pricinele pentru cari ministerul agriculturii oprește vânzarea în țară a viței Delawarre.

Vița Delawarre, adusă din America în Europa pe la 1850, pentru cercetarea însușirilor ei și întrebuintată la început ca producător direct, a dat rezultate puțin mulțumitoare. Prin 1889, ea a fost adusă și la noi în țară, ca încercare; însă nu numai că n'a fost înmulțită, dar după 2—3 ani de cultură a și fost părăsită. Astăzi, acest soi de viță se cultivă în Europa foarte puțin. Dacă ar fi fost ceva de capul ei, desigur că acum, după mai bine de 60 de ani dela aducerea ei, cultura sa ar fi în floare pretutindeni. În părțile nisipoase ale Ungariei se cultivă și soiul acesta de vițe; pe lângă altele asemănătoare, iar na numai vița Delawarre, în cultura așa zisă economică.

După cercetările amănunțite făcute în Ungaria, vița Delawarre are următoarele meajunsuri:

Delavarul alb se împotrivește prea puțin la filoxeră, căci după 2—3 ani dela sădirea lui, filoxera îl slăbește și adesea îl usucă; se înrădăcinează greu, crește și se înfiripează anevoie, prinde ultoiul cu greutate și nu-i place altoirea; din pricina slabei înrădăcinări dă rod puțin chiar; se coace pe la mijlocul lui Septembrie stil nou și are strugurele mic, cu boabe rare, rotunde și mici, cu piețița groasă, cu must puțin și cu gust displăcut, iar boabele se scutură ușor după ciorchine, când acestea se scot;

Cât pentru pământ, nu se prinde ori unde. Ea cere un pământ gras și lucrat adânc. În pământurile pietroase și sărace se prăpădește după câțiva ani.

Pentru delawarul roșu s'a constatat că deosebirea este numai că produce ceva mai mulți struguri decât cel alb.

Atât delawarul alb cât și cel roșu au și unele însușiri bune. De pildă:

Se împotrivesc la boalele datorite ciupercilor ca: mana, rugina, antracnoza, etc., iar în pământurile vâroase le prieste mai mult decât soiul de viță riparia.

Aceste două însușiri nu sunt așa de mari, așa de prețioase, fiindcă se știe că de obicei toate soiurile de viță americană se împotrivesc boalelor, mai tare decât vițele locale.

Dacă e vorba că vițelor Delaware le prieste în pământurile vâroase, aceasta nu este mare lucru, pentru că sunt multe alte soiuri de viță americană, cărora le prieste tot în pământurile vâroase, de cari se bucură de însușiri bune, pe cari delawarul nu le are. De pildă vița Delaware nu este un bun portaltou, fiindcă se împotrivesc slab filoxerii, ceea ce este un neajuns din cele mai mari pentru un portaltou.

Am ținut să punem rândurile de mai sus sub ochii cetitorilor noștri, doritori de ași cumpăra vițe pentru plantarea viilor, ca nu cumva să se amăgească de laudele aduse vițelor Delaware, și cumpărând asemenea vițe să se pomenească și cu banii cheltuiți și cu viile primejduite după puțini ani.

Ministerul agriculturii, de ale cărui știință ne-am folosit în articolul de față și-a făcut o datorie ca să facă băgători de seamă pe cultivatori și să ai măsuri împotriva importatorilor de vițe altoite americane, cari aduc și răspândesc mari cantități de delawar.

Rămâne acum ca și cultivatorii, la rândul lor, să nu se lase cu una cu două înșelați de laudele grozave ale abunților, și să-și facă și ei datoria.

(„Albina“)

Gr. 7.

Posta Administrației.

Am primit și chitam abonamentul delawarilor pe 1911. *Gârbova de mijloc* pe 1912 sem. 1. *Noueni* (Kékesujfalú) pe 1893 sem. 2 și 1894 întreg. Vă rugăm să depună restanța cea mare, căci foaia are lipse arzătoare și abon. ne zac cu miile neplătite. Adresa o vom schimba, numai se avem puțin răgaz; și ne temem, precum am mai scris, că Szent-Mathé acela e greșit, nu există. *Casina, Orăștie* pe 1912 sem. 1. *Chețu* pe 1907 sem. 2 și întreg 1908. Vă rugăm de continuare. *Iludia* pe 1910 și din 1911 sem. 1. Banii trimiși n'au acoperit întotdeauna, ceea ce au fost scrise pe cupon. Așteptăm limpezirea. *Nireșul mare* pe 1912. *Boșutul român* pe 1899 întreg și din 1900 sem. 1. Grăbiți cu plățirea, căci restanța e prea mare. *Vaidasântioana* pe 1912. *Săcărâmb* pe 1912. *Ghimeșfăget* pe 1912. *Olăhtótfalu* (Buzescu) pe 1912. De pe timpul antecesorului nu căpătăm nimic?

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor responsabil: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Nr. 37—1912.

(54) 1—3.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii greco-catolice din Bethlen-Sánmiclăuș (Bethlenszentmiklos) comitatul Târnavei mici, prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cauțiunea de 1000 coroane, adică Una mie coroane, la oficiul parohial cel mult până la 14 April st. n. 1912 ora 10 a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 20 Februar 1912 sub Nrul 1111/1912 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. între orele 8—12 și 2—6.

Curatorul bisericesc își rezervă dreptul de alegere dintre toți oferentii.

Bethlen-Sánmiclăuș, la 23 Martie 1912.

Ioan Gligor,
adm. par. gr.-cat.

Ioan Marele,
curator prim.

Onorată Preotime!

Vă rog a nu întârzia cu comanda de vin pentru sântele paști, ca să poată ajunge la timp.

Rămân, rugându-mă de spriginul On. Dvstre, asigurându-Vă de serviciu creștinesc.

Cu toată stima:

Petru Benea,
proprietar de vii
Világos, com. Arad.

Catalog să trimite gratuit. (44) 10—13

Atragem atențiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din Bobalna“ lângă Orăștie, a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad, unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion

altoii de vie americană,

din calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru vin și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană, cu și fără rădăcină, și ochiuri pentru altoit din toate varietățile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, n-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt desvoltați la perfecție. Pentru altoii liferati din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimită franco și gratis catalogul despre altoii de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii

Proprietarii de vii să se adreseze cu încredere deplină la (19) 23—45

Administrația „Domeniului din Bobalna“

Bábolna u. p. Szászváros.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se specează ori unde

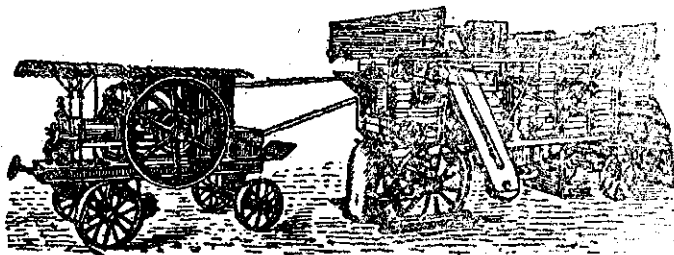
cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlőczy-utca 7. sz.
(38) 48—104 (Központi városháza mellett).

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAN V. FÊT
BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. 1/2

Motoare cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treerătoare cu motor, mânaj și mâna, pluguri, grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. Mori, Mașini de sămănat cu mâna, cari în urma ieftinătății, precisiunii și manurei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 1—20

Români replantați viile cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL“însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)

☐ ☐ Altoi de vie! ☐ ☐

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri
soiuri de vin de masă.Viță americană cu și fără rădăcină, Ochinri de altoit,
Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n'au fost atâtea de peronoșperă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune!La cumpărari pe credit cele mai ușoare
condițiuni de plată.La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 40-7

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apeducts.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
finea anului 1910	K. 3.008.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	4.824.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc " 119.839.992 —
	viață " 11.020.266 —
Fonduri de întemebare și de rezervă	2.428.317 —

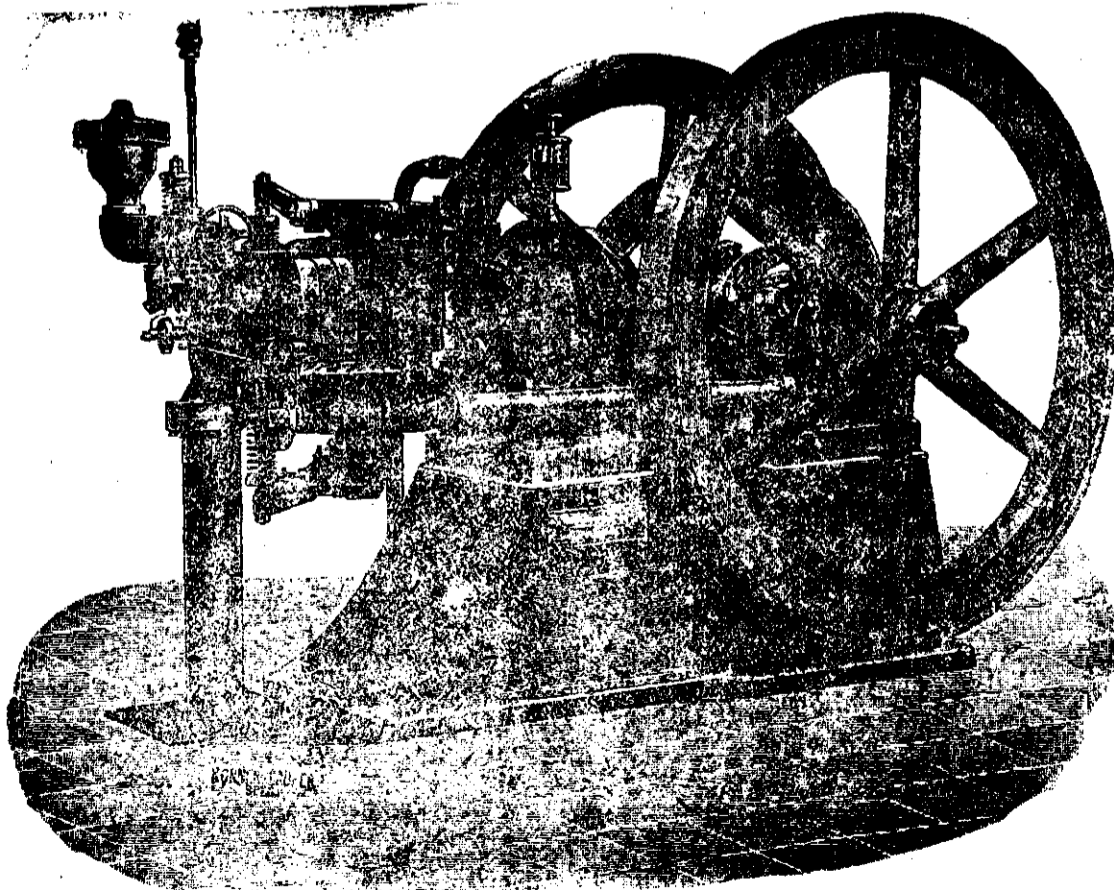
Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(5) 30-7

Sprijiniți industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria**EUGEN NICOLA**

Blaj—Balázsfalva.

subscrisul recomand celea mai
practice pluguri și mașini eco-
nomice. În depozitul meu se află
totdeauna gata celea mai rennrite
motoare de benzin, locomobile
și garnituri complete pentru
îmblătit cu motor. Motoare
de benzin stabile, motoare
pentru gaz sugativ. Mori de
măcinat și tot felul de mașini
economice, pe cari le vând cu

prețuri moderate și condi-
țiuni de plată favorabile,
în rate.

= Cea ma mare garanță. =

Nime să nu-și cumpere pluguri
sau mașini economice până nu cerea
la firma

Eugen Nicolaprima fabrică română de mașini
în Blaj—Balázsfalva.Deslușiri și informațiuni se
dau gratis.

(38) 52-53

Sprijiniți industria română!